

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان
دانشکده توانبخشی

برنامه استراتژیک گروه سلامت سالمندی دانشگاه علوم پزشکی سمنان

[1403-1406]

مقدمه

تصمیم‌گیری مؤثر در مواجهه با تغییرات مداوم سیستم دانشگاهی، دغدغه بسیاری از سیستم‌های آموزشی است. پیشگیری از بحران، همواره مهم‌تر از مدیریت است. یکی از ابزارهای مطمئنی که به گرفتن تصمیم‌های کارآمد و به‌هنگام در سازمان‌ها کمک می‌کند، برنامه‌ریزی استراتژیک یا راهبردی است. برنامه‌ریزی استراتژیک، تلاشی مدبرانه، منظم و سازمان‌یافته براساس واقعیت‌ها، امکانات و منابع و تحولات پیرامون است که چارچوب برنامه‌ریزی و حرکت برای دستیابی به اهداف مشخصی را ترسیم می‌کند. هدف از برنامه‌ریزی راهبردی یا استراتژیک، یافتن منابع مورد نیاز برای رسیدن به مقصود استراتژی می‌باشد که این فرایند، افراد و منابع و چگونگی رسیدن به جایگاه مورد نظر را نیز شامل می‌شود.

رشته کارشناسی ارشد سلامت سالمندی از جدیدترین رشته‌های مقطع کارشناسی ارشد وزارت بهداشت است که به مسائل بهداشتی، سلامت و بیماری سالمندان و نیز روش‌های مداخله بهداشتی مبتنی بر تجارب علمی برای این قشر از جامعه می‌پردازد. فارغ‌التحصیلان این رشته قادر به ارزیابی نیازها، اولویت بندی مشکلات و برنامه‌ریزی و اجرای مراقبت‌های سلامت سالمندان خواهند بود. گروه سلامت سالمندی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال 1403 با پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد سلامت سالمندی فعالیت خود را آغاز خواهد کرد. این گروه با توجه به روند روبه‌رشد جمعیت سالمندان کشور به ویژه استان سمنان و لزوم توجه به نیازهای خاص این قشر، تأسیس می‌گردد. برنامه استراتژیک پیش‌رو، چشم‌اندازها و جهت‌گیری‌های گروه سلامت سالمندی دانشگاه علوم پزشکی سمنان را برای بازه زمانی 3 ساله (1403-1406) مشخص می‌کند. اهداف و استراتژی‌های مندرج در این برنامه، راهنمای رشد و تکامل این گروه آموزشی در طی چند سال آینده خواهد بود.

اهداف (Aims)

از جمله اهداف گروه سلامت سالمندی، تربیت نیروی انسانی متخصص دارای دانش، نگرش و توانمندی‌های لازم در حوزه سلامت سالمندی و توانمند برای ارائه خدمت در حوزه سالمندی در زمینه‌های آموزشی، پژوهشی، مراقبتی-خدماتی، مدیریتی و مشاوره‌ای است.

آموزشی

- افزایش دانش و مهارت پایه و کاربردی دانشجویان در زمینه سلامت و مراقبت‌های جامع سالمندان
- اجرای برنامه‌های آموزش جامعه و خانواده محور برای دانشجویان در راستای ایجاد دیدگاه مناسب نسبت به سالمندی در سالمندان، خانواده‌ها و مراقبین آنان
- اجرای برنامه‌های آموزشی مناسب برای دانشجویان در زمینه ارتقاء سلامت و خودمراقبتی برای سالمندان و خانواده‌های آنان مبتنی بر نیازهای منطقه و به ویژه نظام سلامت
- اجرای برنامه‌های آموزشی مناسب برای مراقبین غیررسمی سالمندان
- توانمندسازی دانش‌آموختگان در اجرای فعالیت‌های تیمی بین فرد سالمند، خانواده، جامعه و تیم درمان

- اجرای برنامه های آموزشی و توانمندسازی حرفه ای برای نیروی انسانی دخیل در ارائه خدمات رفاهی و سلامت به سالمندان در بخش های مختلف جامعه از جمله مراکز روزانه و شبانه روزی نگهداری سالمندان، آسایشگاه ها، کلینیک های سرپایی و بیمارستان ها

پژوهشی

- تولید و توسعه دانش و فناوری در زمینه ارتقاء سلامت سالمندان دانشجویان و اعضای هیئت علمی از طریق طراحی، اجرا و همکاری در طرح های پژوهشی بنیادی و کاربردی
- طراحی و مشارکت دانشجویان و اعضای هیئت علمی در اجرای پژوهش های علمی سلامت سالمندی برای نیازسنجی ها، تصمیم گیری ها و برنامه ریزی های مبتنی بر شواهد
- توسعه توانمندی دانشجویان برای کسب دانش تحقیق و ارزیابی نقادانه از تحقیقات منتشر شده و در ایجاد توانمندی های لازم برای انجام تحقیقات در زمینه سلامت سالمندان
- ایجاد پایه و اساس تحقیقات عمیق در سلامت سالمندی جهت کمک به سیاست گذاری ها در جهت پاسخگویی اجتماعی، تولید محصولات سلامت محور، حل مسائل صنعتی-تولیدی با استفاده از فناوری های برتر مورد نیاز
- اجرای پژوهش های مبتنی بر نیازهای نظام سلامت اعلام شده و اولویت های پژوهشی ارائه شده توسط وزارت متبوع، مناطق آمایشی، دانشگاه ها و سازمان های مرتبط
- افزایش تحقیقات دانش پژوهی مرتبط با سالمندی

مشاوره ای

- افزایش مهارت های تفکر خلاق و حل مسئله برای کمک به تحلیل مشکلات سالمندان اعم از حقوقی و اخلاقی و غیره و نیز یافتن راه حل های مناسب جهت مدیریت و حل مسائل مرتبط با سالمندان
- افزایش توانایی درک و ارزیابی مراقبت ها و خدمات موجود مرتبط با سالمندان و سرویس هایی که در اختیار سالمندان قرار دارد.
- ارائه خدمات مشاوره ای در زمینه سبک زندگی و خودمراقبتی و رفتارهای ارتقاءدهنده سلامت به سالمندان و خانواده های آنان
- ارائه خدمات مشاوره ای در زمینه روش ها و استانداردهای تأسیس انواع مراکز نگهداری و مؤسسات مراقبت در منزل
- ارائه خدمات سلامت و رفاه سالمندی به بخش ها و سازمان های اجتماعی
- ارائه خدمات مشاوره ای در زمینه فراهم ساختن محیط های دوستدار سالمند در عرصه های سازمانی و اجتماعی
- ارائه خدمات مشاوره ای در دوره های آموزشی مراقبین رسمی و غیررسمی

مراقبتی-خدماتی

- ارزیابی نیازهای بهداشتی سالمندان و برنامه ریزی جهت تأمین و رفع این نیازها

- انجام ارزیابی های جامع سالمندی در سالمندان ساکن در مراکز سلامت جامعه و کلینیک ها و برنامه ریزی و ارائه مراقبت جامعه نگر متناسب با نتایج آن
- ارتقاء دانش، نگرش و عملکرد دانش آموختگان رشته های بالینی در ارائه مراقبت های جامع (بهداشت، درمانی، توانبخشی و تسکینی) سالمندی در کلینیک ها و بیمارستان ها
- کسب مهارت های لازم در ارائه خدمات آموزشی، مشاوره ای، غربالگری جامع سالمندی و مراقبت های سالمندی در مراکز نگهداری روزانه و شبانه روزی، آسایشگاه ها و کلینیک ها
- مهارت ارتقاء دانش و توانمندسازی سالمندان در مدیریت بحران های خاص سن خود
- برخورداری از مهارت های ارتباطی مطلوب جهت مواجهه با سالمندان و مدیریت مشکلات آنان
- ارائه مراقبت های سلامتی مبتنی بر دستورالعمل های متناسب با سالمندان، همکاری در اداره کردن بخش های مرتبط با سالمندان، برنامه ریزی، پایش و ارزیابی مراقبت های دوران سالمندی و ارائه خدمات مشاوره ای برای اداره امور سالمندان

رسالت (Mission)

رسالت گروه سلامت سالمندی، با توجه به نیازهای واقعی نظام ارائه خدمات سلامتی و خط مشی علمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان و وزارت بهداشت، در راستای تربیت نیروی انسانی ماهر با توانمندی های تخصصی چندگانه برای طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه های اثربخش ارتقاء دهنده سلامت سالمندان، پیشگیری از بیماری ها و سندرم های دوران سالمندی و ارائه خدمات سلامت به سالمندان در عرصه های گوناگون اجتماعی (خانواده، مراکز خدمات سلامت، محیط های کار، سازمان های ارائه دهنده خدمات حمایتی سالمندان و محله) و همچنین توسعه دانش علمی در این زمینه از طریق اجرای پژوهش های بنیادی یا کاربردی می باشد. تربیت نیروی انسانی دانش آموخته و کارآمدی که در راستای ارتقاء کیفیت خدمات و سلامت سالمندان در زمینه مراقبت جامع سالمندان در ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی، اقتصادی، مدیریتی، آموزشی و پژوهشی مورد نیاز جامعه به شکلی هدفمند فعالیت می کنند.

به بیانی دیگر رسالت این گروه، «تربیت نیروهای آگاه به مسائل علمی روز، با صلاحیت حرفه ای، توانمند، مسئولیت پذیر و حساس به سلامت سالمندان و مراقبین در حیطه سیاستگذاری، برنامه ریزی و ارائه خدمات سلامت کل نگر و اجتماع محور و مشارکت فعال در تولید و توسعه دانش در حوزه سلامت سالمندی» است. در پایان، گروه سلامت سالمندی دانشکده توانبخشی از مشارکت و همکاری تمامی سازمان ها، نهادها و مراکز علمی-پژوهشی ملی و بین المللی به منظور تحقق رسالت اصلی خود یعنی ارتقاء سطح سلامت، بهزیستن و کیفیت زندگی سالمندان استقبال می کند.

چشم انداز (Vision)

با توجه به انبوه سالمندان پیش رو، آموزش و پرورش متخصصین سلامت سالمندی، گام بسیار بزرگی در جهت اعتلای کشور خواهد بود. چشم انداز گروه سلامت سالمندی دانشکده توانبخشی در 3 سال آینده، تربیت نیروی انسانی متخصص و ماهر در زمینه سالمندی برای استقرار و بکارگیری آنان در نهادهای مربوطه جهت ارائه خدمات مشاوره، آموزش و پژوهش در حوزه سالمندی است. همچنین این گروه در تلاش است تا با عمل به رسالت های خود، خدمات مربوط به سلامت سالمندان را در سطح جامعه ارتقاء داده و با ارائه

خدمات و مراقبت های سالمندی در سطوح مختلف (منزل، مراکز نگهداری و بیمارستان) در جهت بهبود کیفیت زندگی و بهزیستن اجتماعی سالمندان گام بردارد.

نقاط قوت (Strength)

از آنجایی که گروه سلامت سالمندی دانشگاه علوم پزشکی سمنان به عنوان یک گروه نوپا در حال شکل گیری است، لذا نقاط قوت و ضعف زیر را برای این گروه در آینده متصور می باشیم:

1. بهره‌مندی از اعضای هیأت علمی متعهد، متخصص و با انگیزه
2. توجه جدی مدیران مجموعه به کیفیت آموزش، پژوهش و ارائه خدمات سلامتی به سالمندان
3. وجود حمایت مطلوب از سوی مدیریت دانشکده
4. برخورداری از حمایت مطلوب از سوی معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی سمنان برای گذراندن کارآموزی دانشجویان در مراکز بهداشت و خدمات جامع سلامت و جذب آنان پس از فراغت از تحصیل در این مراکز
5. وجود ارتباط سازنده با مرکز تحقیقات توانبخشی عصبی-عضلانی دانشکده و امکان استفاده از تجهیزات آن برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی (از قبیل: آزمایشگاه تعادل شامل دستگاه بایودکس، آزمایشگاه تحریک مغزی شامل دستگاه rTMS، آزمایشگاه آنروپومتریک و سنجش آمادگی جسمانی، آزمایشگاه ایزوکینتیک و قدرت عضلانی و ...)
6. وجود کلینیک سالمندی وابسته به دانشگاه

نقاط ضعف (Weakness)

1. کمبود اساتید متخصص در حیطه سلامت سالمندی به دلیل نوپا بودن رشته در دانشگاه علوم پزشکی سمنان
2. نوپا بودن گروه و مشکلاتی که در راستای تثبیت جایگاه گروه در دانشگاه و هماهنگی با سایر گروه‌ها ممکن است ایجاد شود.
3. شناساندن و معرفی گروه به مجامع علمی و پژوهشی کشور در آغاز راه ممکن است زمانبر باشد.
4. کمبود مراکز تخصصی سالمندی و تجهیزات مربوط به ارزیابی و مراقبت های جامع سلامت سالمندان در مراکز
5. کمبود منابع و کتب مرجع سلامت سالمندی و سالمندشناسی در کتابخانه دانشکده
6. کمبود فضاها و امکانات آموزشی-پژوهشی متناسب با فعالیت های گروه در دانشکده
7. محدودیت منابع مالی

فرصت ها (Opportunities)

1. نزدیکی جغرافیایی به شهر تهران
2. توجه سیاستگذاران و برنامه ریزان بخش آموزش علوم پزشکی در سطح کشور به اهمیت توسعه فعالیت های علمی و آموزشی گروه های تخصصی سالمندی

3. توجه مدیران واحد سلامت سالمندی و نیز معاونت آموزشی در سطح وزارت بهداشت به توسعه رشته های مرتبط با سالمندی
4. حمایت مسئولین استانی از برنامه های توسعه دانشکده
5. تعهد اخلاقی مدیران سطوح بالای دانشگاه در حمایت از توسعه و موفقیت های گروه سلامت سالمندی
6. وجود گروه های آموزشی توانمند در سطح دانشکده و دانشگاه جهت همکاری های بین بخشی در فعالیت های علمی و آموزشی
7. وجود تفاهم نامه های همکاری منعقد شده با سازمان های دیگر استان (از قبیل: اداره کل بهزیستی، اداره آموزش و پرورش، اداره آموزش و پرورش استثنائی و مرکز درمانی ایثار)
8. وجود مراکز نگهداری سالمندان در استان (از قبیل: مرکز نگهداری سالمندان نور (شبانه روزی) و مراکز روزانه نگهداری سالمندان امام علی (ع) و خانه مهر)

تهدیدها (Threats)

1. محدود بودن اعتبارات و بودجه قابل استفاده در گروه
2. آشنایی محدود برخی از متخصصان رشته های پزشکی با خدمات سالمندی
3. عدم پوشش خدمات سالمندی توسط بیمه های درمانی پایه (از قبیل: خدمات بازتوانی، سمک، عینک و ...)
4. چالش های مربوط به موضوع اشتغال دانش‌آموختگان و تأثیر آن بر انگیزه تحصیلی دانشجویان